

Zgled in šola solidarnosti

Letošnja mladinska delovna akcija za zgraditev »slemenske ceste« v Brkinih se je končala 29. avgusta. Slovesnosti na Tatrah, ki so jih ob tej priložnosti priredili brigadirji in vojniki, so se udeležili mnogi borci NOV pa tudi nekateri najvidnejši predstavniki našega političnega življenja, med njimi dr. Marijan Breclj, Marjan Orožen in Ljubo Jasnič. Borci NOV iz občine Ljubljana-Center so zastopali Vladimir Senk-Gaber, Bogdan Javor in Francj Strle, navzoč pa je bil tudi skoraj ves odbor istrskega odreda, ki je pravzaprav pobudnik akcije za pomoč Brkinom.

Zakaj so borci NOV iz občine Ljubljana-Center tej akciji posvetili tolikšno pozornost?

Predvsem zaradi tega, ker so prav oni predlagali mladinske mu vodstvu, naj ljubljanska mladina ne hodi prostovoljno delat samo na Kozjansko, marveč naj se posveti tudi Brkinom. Za to sta se zavzemala še zlasti član odbora istrskega odreda Stane Koman in član odbora za pomoč Brkinom Vladimir Senk-Gaber. Med mladimi sta našla razumevanje in tako se je načrt za akcijo ljubljanske mladine v Brkinih spremenil v republiško mladinsko delovno akcijo.

Pri tem prizadevanju so borci NOV imeli pred očmi, da so Brkini še bolj potrebni pomoči kakor Kozjansko. Brkinski ljudje so v zadnjih tridesetih letih dokončno obubožali. Zaradi pomanjkanja zaslужka se je veliko mladih izselilo v tujino ali odšlo v mesta. Na kme-

tijah in bajtarijah so ostali večinoma le ostareli, če že domačije niso popolnoma zapuščene. Hiše so v zelo slabem stanju, nekatere se podirajo ali so se že podrle, sadovnjaki so zapuščeni. Ob tem je treba povedati, da je v Brkinih v primerjavi s Krasom dovolj rodovitne zemlje, tam so flišna tla, posebno ugodna za razvoj sadjarstva in živinoreje. Takemu nazadovanju Brkinov je vzrok le slaba prometna povezanost, saj se dogaja, da ljudje ne morejo prodati celo odlične brkinske slivovke, pred katero se lahko skrrije vsak whiskey, da o drugih žganih pijačah sploh ne govorimo.

Svoje žalostne usode Brkini nikakor ne zaslužijo, saj tu obstajajo vse naravne možnosti za napredek gospodarstva. Brkine je treba iz prometno približati industrijskim središčem. Še zlasti pa take usode ne zaslužijo brkinski ljudje, ki so v času NOB izpričali izjemno zvestobo partizanski vojski in osvoboditvi slovenskega naroda. V tem smislu Brkinci daleč prekašajo Kozjance, saj v Brkinih skoraj niso poznali izdajalcev. Partizane so tu podpirali tako rekoč vsi od prvega do zadnjega.

Ta spoznanja o Brkinih so končno postala tudi last mladim. Prepričali so se, da je vse res, kar govorijo borci NOV, in spoznali, da je treba Brkine odpreti sodobnemu prometu, le tako bodo spet v zapuščene vasi stekli življenjski sokovi.

O tem sem se pogovarjal s komandantom druge izmene 10. SNOUB Ljubljanske Rajkom

Novakom. Po njegovem mnenju je stanje v Brkinih še dosti hujše od tistega na Kozjanskem. Tatre in še nekatere vasi ob trasi nove »slemenske ceste«, npr. Pregarje, so še kolikor toliko urejene. Tu je opaziti le posamezne primere strahotne revščine. Huje je v zaselnih, ki so še bolj odmaknjeni. Ti so skoraj popolnoma opuščeni in že razpadajo.

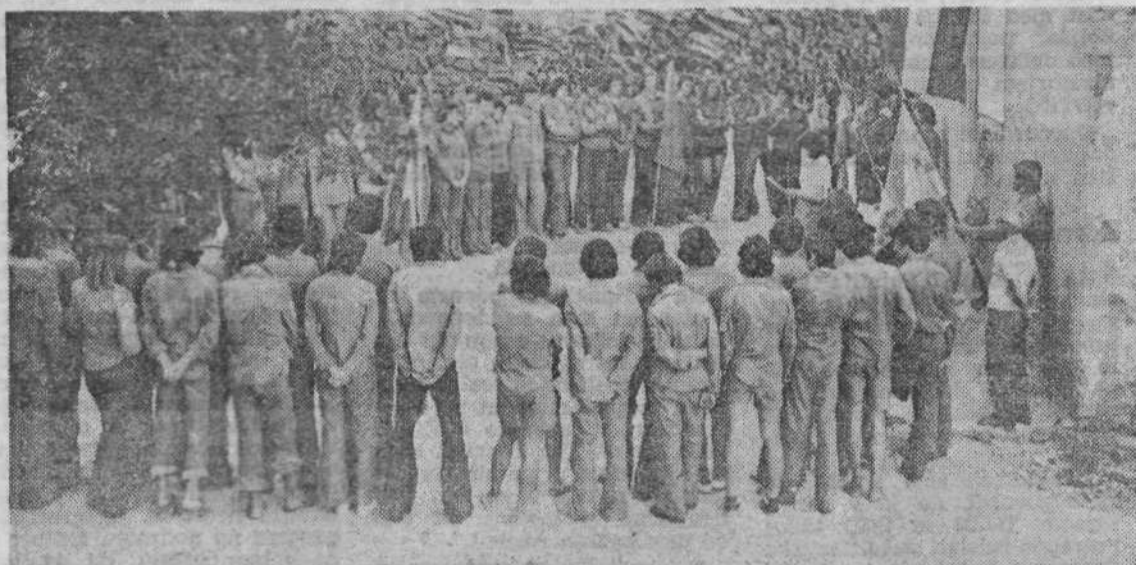
Do podobnih spoznanj je prišel tudi Igor Krevcl, ki je bil referent za informiranje in propagando. Ta pozna Brkine že iz mladinske pohodne enote Ljuba Šerčerja, ki je te partizanske kraje obiskala lani. Pravi, da so Brkinci zelo gostoljubni ljudje in zelo delavni.

Mladih brigadirjev so se nadvse razveselili, vabili so jih v hiše in se udeleževali njihovih prireditev. Pogosto so skupaj z mladimi peli partizanske pesmi ali pa jim pripovedovali o dogodkih iz vojnih dni. Ob prostem času so mladi pomagali Brkinom pri sušilu in spravilu sena in tako so se z brigadirji spletle mnoge nepozabne vezi kakor svoje čase s partizani.

Letos je v Brkinih delalo kakih 400 mladih ljudi iz vse Slovenije, od tega se je te delovne akcije v okviru mladinske delovne brigade, ki nosi ime po 10. SNOUB Ljubljanski, udeležilo 110 mladih. Naredili so veliko. Toda več od tega je vredno spoznanje o tem, kako lepa je naša domovina. Mnogi kraji

in ljudje so še zelo revni, saj v Brkinih mnogi ne poznajo elektrike, da o radiu in televiziji sploh ne govorimo. Prihodnost slovenskega naroda ni v pehanju za dohodkom in udobjem, ki mnoge zavede v tujino, kjer se izgube in izneverijo domovini, marveč v postopnem in nenehnem ustvarjanju življenjskih dobrin in razmer za dobro življenje vseh ljudi, ne samo v mestih, marveč tudi na podeželju. Primere revščine je mogoče dokončno odpraviti le z voljo vseh, se pravi solidarno. Če bi vsak zaposleni v Sloveniji dal samo deset dinarjev, bi bili Brkini rešeni zaostalosti. Mladi s svojim delom so nam dali zgled. Njihovo delo v Brkinih je bila velika šola solidarnosti.

S. F.

Na fotografiji so brigadirji 10. SNOUB Ljubljanske med proslavo, ki so jo pripravili za 22. julij. Foto: Igor Krevcl

NEUTRUDNO RAZISKOVANJE SLOVENSkih JAMARJEV

Skrite lepote podzemskega sveta

V času, ko je človek začel raziskovati že sosednje planete, pa je ostalo še mnogo skrivnosti podzemskega sveta, ki jih je narava skrbno zakopala pod zemljo. Slovenski jamarji neutrudno raziskujejo naš kraški svet in odkrivajo vedno nova podzemna prostranstva, kamor dosedaj še ni stopil človek.

V Sloveniji je raziskanih skoraj 5000 jam, vendar pa jih je za turizem odprtih le enajst. Jamo morajo jamarji najprej vsestransko raziskati in če je dovolj zanimiva in lažje dostopna, jo potem uredijo za turistične ogledne. V Jugoslaviji je 25 turističnih podzemskih jam, ki imajo organiziran obisk. Najstarejše turistične jame so v Sloveniji, saj so bili v Postojnski jami prvi obiskovalci že leta 1819.

Slovenski jamarji, ki so dosedaj odkrili že okrog 5000 podzemskih kraških jam, se še vedno spuščajo v podzemlje, da bi odkrili še zadnje skrivnosti, ki jih je narava skrila v podzemlju. Društvo za raziskovanje jam — Ljubljana je bilo ustanovljeno že leta 1910 in je najstarejša delujoča jamarska organizacija v Sloveniji. V Ljubljani deluje tudi drugo tako društvo, in sicer Jamarska sekcija planinskega društva »Železničar«. V okviru Jamarske zveze Slovenije deluje kar 27 jamoslovnih organizacij v vseh predelih Slovenije. Poleg dveh organizacij v Ljubljani in dveh v Postojni, deluje po ena

organizacija v Črnomlju, Ribnici, Kostanjevici na Dolenjskem, Krki, Domžalah, Kranju, Celju, Preboldu, Slovenj Gradcu, Smartnem ob Paki, Dolenjem Logatcu, Idriji, Tolminu, Rakeku, Kozini, Sežani, Divači, Planini pri Rakeku, Ajdovščini in po eno društvo Slovencev v Trstu in Gorici.

Društvo za raziskovanje jam ima okoli 150 članov in pokriva s svojo dejavnostjo ves kraški del Slovenije. Njihova naloga je gojiti športno in raziskovalno speleologijo. Ob prodiranju v globine kraškega sveta se jim često postavijo na pot zapreke, ki jih premagajo le z moderno tehniko jamskega plezanja. S pomočjo kopača, vrtnja in miniranja vedno poskušajo prodreti do dna jam. Ko jamo zavzamejo, jo izmerijo in naredijo ustrezne načrte. Delo jamskih raziskovalcev, speleologov tedaj nadaljujejo geologi, biologi, hidrologi. Jamski hidrologi lahko odkrijejo kak potok ali reko, jamski biolog najde v jami red-

ke živali, jamski arheolog pa ostanke ljudi in živali, ki so pred tisočletji našli zatočišče v mirnem podzemlju. Potem jamo fotografirajo in napravijo jamske zapisnike z ustreznimi načrti. Vsi ti načrti se zbirajo v jamskem katastru, ki ga vodi Društvo za raziskovanje jam — Ljubljana in je last Jamarske zveze Slovenije. Na podlagi tako zbranih načrtov jam izdelujejo tudi geografsko karto Slovenije z vsemi raziskanimi jamami.

Podatke si neprestano dopolnjujejo s podatki katastra pri Inštitutu za raziskovanje kraša pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Vsaka jamoslovna organizacija je dolžna, da ob novem odkritju in raziskavah predloži te podatke jamskemu katastru. Vsi ti podatki so potem na uslugo ustanovam, ki jih potrebujejo.

Društvo za raziskovanje jam deluje v več sekcijah in komisijah. Imajo svojo jamsko reševalno skupino, biološko sekcijo, tehnično komisijo, ki skrbi za plezalne naprave, potapljaško sekcijo, gospodarja, ki skrbi za orodje, uredniški odbor in funkcionarje. Zaradi pomanjkanja lastnih prostorov se člani društva redno zbirajo vsak tork na sestankih v eni izmed predavalnic filozofske fakultete. Na teh sestankih poročajo udeleženci ekskurzij pretekle nedelje, razkrijejo probleme raziskanega objekta in perspektive nadaljnega raziskovanja. Na podlagi zapisnikov, načrtov in diapozitivov člani društva razpravljajo o pomembnosti novega odkritja. Dogovorijo se tudi o nadalj-

njih ekskurzijah, tehnični in reševalni vodja pa pretehtata vse pogoje za varno premagovanje vseh zaprek ob spustu v globine.

Potapljaška skupina, ki sodi k Jamarski zvezi Slovenije, je sestavljena izključno iz članov Društva za raziskovanje jam. Ta skupina ima nalogo, da s potapljanjem preplava razna z vodo zalita mesta in na ta način utira pot v nadaljnje podzemlje.

Jamarska dejavnost je letos usmerjena predvsem v visokogorški kras, ki ga raziskujejo skupaj z geografi in v sodelovanju z znanstvenimi inštitucijami. Letošnje leto so raziskovali Kaninsko pogorje, neraziskano območje Materije, Veliko planino, Kačno jamo pri Divači, zanimiv jamski predel v dolini Poljanske Sore, potapljači pa Pivko jamo. V sodelovanju s turističnim društvom so utrli nove rove in omogočili nov dostop v Pekel v Savinjski dolini.

Društvo za raziskovanje jam organizira po različnih šolah

tečaje za nove člane, ki po določeni pripravniški dobi praktičnega pouka postanejo enakovredni člani društva. Društvo je že leta 1964 izdalo Jamarski priručnik in leta 1972 Jamarsko tehniko, ki je trenutno med najboljšimi svoje vrste na svetu. Dvakrat letno društvo izdaja tudi svoje interno glasilo Glas podzemlja.

Delovanje društva je zelo aktivno in pestro, kljub temu da se morajo spoprijeti z mnogimi finančnimi in prostorski problemi. Povprašali smo predsednika društva Franca Osoleta, s kakšnimi sredstvi društvo razpolaga pri svojem delu.

— »Naše društvo predvsem nima ustreznih prostorov. Vso opremo in orodje imamo spravljeno v majni sobi na Starem trgu, medtem ko nam je stanke omogočil geografski oddelek filozofske fakultete, ki nam že dolga leta daje na razpolago učilnico. Edino finančno pomoč dobimo vsako leto od Ljudske tehnike, nekaj denarja pa zneso tudi članarina. Iz teh sredstev nakupujemo orodje in opremo, ki pa sta zelo draga, težko ju je tudi dobiti, veliko stvari moramo uvažati, nekaj pa izdelamo sami. Naše društvo vzgaja mnogo mladih, zato se mi ne zdi prav, da nam ne nudijo več finančne pomoči organizacije in ustanove, ki bi morale skrbeti za usodo mladih ljudi.«

R. E.